

PELASTUSOPISTO

Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun vastainen toimintaohje Pelastusopiston opiskelijoille

Antopäivä	13.10.2021
Diaarinumero	PeODno-2021-570
Voimassaoloaika	13.10.2021-toistaiseksi
Kumoa	Toimintaohje seksuaalista häirintää ja sukupuolen perusteella tapahtuvaa häirintää kokeneelle PeODno-2017-631
Säädöseruste	Laki Pelastusopistosta (607/2006), laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Muutoshistoria

Versio	Päiväys	Laatija	Muutoksen kuvaus
PeODno-2017-631	11.2.2019		1. hyväksytty versio
PeODno-2021-570	13.10.2021		Laadittu tarkempi toimintaohjeistus.

Sisällys

Muutoshistoria.....	1
Sisällys.....	2
1 Johdanto.....	3
2 Häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen tunnusmerkkejä.....	3
3 Seksuaalisen häirinnän tunnusmerkkejä.....	3
4 Sukupuoleen tai sukupuoli-identiteettiin perustuva häirintä tai syrjintä.....	4
5 Mikä ei ole häirintää?	4
6 Kuinka toimia häirintätilanteessa?	5
6.1 Opiskelijoiden välinen epäasialliseksi koettu kohtelu	5
6.2 Opiskelijan ja henkilökunnan edustajan välinen epäasialliseksi koettu kohtelu	5
6.2.1 Seuraamukset	5

1 Johdanto

Pelastusopistolla ei sallita minkäänlaista häirintää tai epäasiallista käyttäytymistä. Kaikilla on oikeus opiskella ja työskennellä ilman hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta heikentäviä tai vaarantavia tekijöitä.

Opiskelijoille annettava toimintaohje koskee kaikkia Pelastusopistossa opiskelevia. Henkilöstön osalta noudatetaan toimintaohjetta PeODno-2021-571.

2 Häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen tunnusmerkkejä

Epäasiallisella kohtelulla tarkoitetaan häirintää, kiusaamista ja muuta ei-toivottua, epäasialliseksi koettua käytöstä. Epäasiallinen kohtelu on usein järjestelmällistä ja jatkuvaa, mutta joskus myös yksittäisiä, lievempiä tekoja voidaan pitää sellaisena. Se voi täyttää myös häirinnän tunnusmerkit eli sellaisen epäasiallisen kohtelun, josta voi olla vaaraa tai haittaa yksilön turvallisuudelle tai terveydelle.

Häirintää ja epäasiallista käyttäytymistä ovat esimerkiksi:

- uhkailu ja pelottelu
- ilkeät ja vihjailevat viestit
- väheksyvät ja pilkkaavat puheet
- opiskelun perusteeton arvostelu ja vaikeuttaminen
- perusteeton puuttuminen opintoihin
- maineen tai aseman kyseenalaistaminen
- yhteisöstä eristäminen
- opettaja-asemaan liittyvän vallan epäasiallinen käyttäminen
- nöyryyttävä käskyjen antaminen.

3 Seksuaalisen häirinnän tunnusmerkkejä

Seksuaalisella häirinnällä ja ahdistelulla tarkoitetaan ei-toivottua, yksipuolista ja mahdollisesti painostusta sisältävää seksuaalista käytöstä. Se voi olla sanallista, visuaalista tai fyysistä.

Seksuaalinen häirintää ovat esimerkiksi:

- sukupuolisesti vihjailevat ja tunkeilevat eleet ja ilmeet
- kaksimielliset vitsit ja puheet
- epäasialliset vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- seksuaalisesti värityneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit ja puhelut
- esille asetettu pornografinen aineisto
- ei-toivottu fyysinen koskettelu ja sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset.

Yhteistä häirinnälle on seksuaalisväritteinen käyttäytyminen, jonka kohteeksi joutunut kokee vastentahtoisena ja kielteisiä tunteita herättävänä. Raiskaus tai sen yritys on rikoslain alainen teko.

4 Sukupuoleen tai sukupuoli-identiteettiin perustuva häirintä tai syrjintä

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista. Sillä loukataan yksilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvaa häirintää ovat esimerkiksi:

- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta
- toisen sukupuolen halventaminen
- kiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen.

Ihmiset ovat sukupuoli-identiteetiltään ja sukupuolen ilmaisultaan moninaisia. Kaikki eivät ole sukupuoleltaan yksiselitteisesti naisia tai miehiä. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat transihmiset, kuten transsukupuoliset, muunsukupuoliset ja transvestiitit sekä intersukupuoliset. Kokemukset sukupuoli-identiteetistä ovat yksilöllisiä.

Sukupuoli-identiteettiin kohdistuvaa syrjintää on eri asemaan asettaminen sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.

5 Mikä ei ole häirintää?

Ihmisillä voi olla erilaisia käsityksiä ja tulkintoja häirinnäksi ja epäasialliseksi käyttäytymiseksi koetuista asioista. Sen vuoksi onkin tärkeää käydä avointa keskustelua siitä, mikä on toivottavaa ja mikä taas ei-toivottavaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta. Avoin keskustelu kautta on mahdollista ylläpitää ja kehittää koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Kaikki esille nousevat ristiriidat tai kielteinen palaute ei ole terveydelle vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua. Tämä siitä huolimatta, että Pelastusopiston toimivaltaan kuuluvat päätökset ja toimet, samoin kuin opintojen arviointi saatetaan kokea kielteisiksi. Pelastusopistolla on oikeus ja velvollisuus suunnitella, johtaa ja valvoa koulutustoimintaa, opetusta ja opiskelua. Pelastusopistolla on toimivalta päättää annettavan opetuksen laadusta, laajuudesta ja työtavoista sekä menettelytavoista. Opiskelua ja opintosuorituksia voidaan arvioida ja antaa niistä asiallista palautetta ilman, että kyse on epäasiallisesta kohtelusta.

Häirintää eivät ole esimerkiksi:

- opintojen suorittamista koskevat asialliset ja perustellut päätökset ja ohjeet
- opiskelun, työn ja työyhteisön pulmien yhteinen käsittely
- perusteltu puuttuminen opinto- ja työsuoritukseen
- varoituksen antaminen laillisesta ja perustellusta syystä
- opiskeluoikeuden keskeyttäminen tai peruuttaminen lain edellytysten täyttyessä.

6 Kuinka toimia häirintätilanteessa?

Loukkaavaa ja vastenmielistä käyttäytymistä ei kenenkään tarvitse sietää. Häirinnän kohteeksi joutuneen ei tarvitse tuntea syyllisyyttä asiassa, vastuu on epäasiallisesti käyttäytyvällä.

6.1 Opiskelijoiden välinen epäasialliseksi koettu kohtelu

Häiritsijälle on kerrottava selvästi, ettei pidä tämän käyttäytymisestä ja että kokee sen loukkaavana ja häiritsevänä. Usein asia lähtee keskustelulla selviämään ja häiritsijä lopettaa ei-toivotun käyttäytymisensä. Jos asiasta puhuminen tuntuu vaikealta tai ylivoimaiselta, voi häiritsijää lähestyä kirjeellä tai sähköpostilla, josta kannattaa säilyttää itsellään kopio. Tarvittaessa voi pyytää tueksi toisen henkilön.

Jos häirintä on jatkuvaa/toistuvaa, on syytä kirjata päivämäärät ja tapahtumien kuvaus: mitä tapahtui, missä tilanteessa, ketä oli läsnä. Kirjauksista voi olla apua, jos asiaa joudutaan myöhemmin selvittämään.

Jos häiritsijä ei halua keskustella asiasta tai ei kirjallisen yhteydenoton jälkeen reagoi asiaan tai jatkaa ei-toivottua käyttäytymistä, opiskelija ottaa yhteyttä kurssinjohtajaan. Yhteydenotto kurssinjohtajaan on mahdollista myös silloin, kun opiskelija ei ole pystynyt puhumaan asiasta suoraan häiritsijän kanssa. Kurssinjohtaja ottaa tarvittaessa yhteyttä koulutusjohtajaan tai rehtoriin. Periaatteena on, että häirintään on puututtava välittömästi.

6.2 Opiskelijan ja henkilökunnan edustajan välinen epäasialliseksi koettu kohtelu

Häiritsijälle on kerrottava selvästi, ettei pidä tämän käyttäytymisestä ja että kokee sen loukkaavana ja häiritsevänä. Usein asia lähtee keskustelulla selviämään ja häiritsijä lopettaa ei-toivotun käyttäytymisensä. Jos asiasta puhuminen tuntuu vaikealta tai ylivoimaiselta, voi häiritsijää lähestyä kirjeellä tai sähköpostilla, josta kannattaa säilyttää itsellään kopio. Tarvittaessa voi pyytää tueksi toisen henkilön.

Jos häirintä on jatkuvaa/toistuvaa, on syytä kirjata päivämäärät ja tapahtumien kuvaus: mitä tapahtui, missä tilanteessa, ketä oli läsnä. Kirjauksista voi olla apua, jos asiaa joudutaan myöhemmin selvittämään.

Jos häiritsijä ei halua keskustella asiasta tai ei kirjallisen yhteydenoton jälkeen reagoi asiaan tai jatkaa ei-toivottua käyttäytymistä, opiskelija täyttää selvityspyynnön (lomake on opiskelijoiden Petrassa: Turvallisuus - Vaaratilanteesta ilmoittaminen), jolloin asian virallinen selvittely käynnistyy. Ilmoitus lomakkeella on mahdollista myös silloin, kun opiskelija ei ole pystynyt puhumaan asiasta suoraan häiritsijän kanssa. Periaatteena on, että häirintään on puututtava välittömästi.

6.2.1 Seuraamukset

Häirinnästä vastaa aina häiritsijä. Pelastusopiston vastuu alkaa silloin, kun opiskelija on tehnyt ilmoituksen asiasta. Tilannetta ryhdytään selvittämään ja asianosaisia kuullaan, minkä jälkeen päätetään jatkotoimista.

Seurauksena voi olla häirinnän asteen ja toistumisen mukaan kokonaisharkintaan perustuen suullinen huomautus, kirjallinen varoitus tai ääritilanteessa palvelussuhteen päättäminen.

Jos häirintä sisältää fyysisen koskemattomuuden tahallisen loukkauksen, voivat sovellettavaksi tulla myös rikoslain säännökset ja rikosoikeudellinen vastuu.

Asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat kirjataan Actaan. Asiakirjat salataan (ST IV) ja säilytetään 10 vuotta.

rehtori Mervi Parviainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto 12.10.2021 klo 15:18. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Opiskelijoiden Petra
Henkilökunnan Petra

Tiedoksi Sisäministeriö, pelastusosasto
Sisäministeriö, kansliapäällikkö